

Inledning:

C S Lewis – nördarnas nörd

Jag är ingen fanatiker. Du känner igen typen – de ”nördar sig ner” i ett ämne med ett djup som både skrämmer och fascinerar på en och samma gång. De lyckas styra varje samtalsämne till sin hjärtefråga med en fart och skicklighet som får en att tappa andan. Jag har mött sådana Lewis-fanatiker. Jag hoppas att jag inte är en sådan.

Lewis var nördarnas nörd. En ”gammpojke” som älskade sagor om gudar och feer, citerade författare som ingen annan någonsin hört talas om, kryddade sina samtal med utläggningar om ett ords etymologi och läste litteratur på konstiga språk som isländska.³

Få litteraturvetare har lyckats sälja böcker i lika stora upplagor som C S Lewis.⁴ Få teologer har lyckats forma så många människors tro som C S Lewis. Teologen och samhällskritikern Richard John Neuhaus kommenterar Lewis inflytande:

Det första jag vill säga är att jag inte är någon Lewis-kännare. Det andra är att han, så som jag uppfattar honom, säkert skulle ha varit road av att det finns folk som kallas Lewis-kännare. Det finns helt sonika de som kan sluta läsa Lewis och de som inte kan det. Efter ett tag upptäcker några av de sistnämnda att de anses vara Lewis-kännare.⁵

3. Okej, okej – jag erkänner: Jag är nördig, jag med. Jag talar också isländska och älskar etymologi.

4. Men Dan Brown, då? Låt oss vänta och se vad som händer med hans böcker femtio år efter hans död!

5. Richard John Neuhaus, ”C S Lewis and Postmodernism”, *First Things* (dec 1998).

Jag skulle nog inte kalla mig själv för någon som ”inte kan sluta läsa Lewis”, men jag uppskattar hans humor, hans mästerliga sätt att skriva engelsk prosa och hans skarpa insikter i människans natur och i människans relation med Gud. Jag är väldigt glad att de flesta av Lewis viktigaste böcker nu finns i svensk översättning. På svenska har det dock inte funnits någon ingående analys av Lewis teologi och apologetik. Min erfarenhet har varit att inte ens människor i Sverige som uppskattar Lewis riktigt har förstått helhetsbilden i hans böcker. Jag hoppas att denna bok kan hjälpa andra att verkligen upptäcka och uppskatta Lewis.

Hyllad och hånad

C S Lewis började bli populär hos en bredare publik efter att *Från helvetets brevskola* hade blivit en storsäljare 1942. Lewis presenterade kort därefter en serie mycket uppskattade radiosändningar på BBC om kristen tro mitt under andra världskriget. På en tid innan teve uppfanns, och då BBC var den enda radiostationen i England, hörde uppskattningsvis 600.000 människor Lewis tal.⁶ Sändningarna blev så populära att det sägs att Lewis röst var den näst mest igenkända rösten i Storbritannien efter Winston Churchill.⁷

Våren 1993 genomförde den amerikanska tidskriften *Christianity Today* en undersökning bland kristna ledare och frågade om 1900-talets inflytelserikaste kristna böcker. De publicerade en lista med ett hundra titlar med kommentaren:

C S Lewis var den i särklass populäraste författaren, och *Kan man vara kristen?* var den mest nominerade boken. Vi hade kunnat ta med ännu fler av hans böcker på listan, men till slut fick vi säga att det fick vara nog; vi måste ju ge andra författare chansen också.⁸

6. Anonym, ”Don v Devil”. *Time* 50/10 (8 sept 1947): 65.

7. Art Lindsley, *C S Lewis's Case for Christ* (Downers Grove: InterVarsity Press 2005), s 15.

8. Michael Maudlin, ”1993 Christianity Today Book Awards”, *Christianity Today*

Under sin livstid gav han ut ungefär fyrtio böcker. Ett stort antal böcker har kommit ut efter hans död, vilka består av essäer, artiklar, predikningar, dikter, brev och andra korta texter.⁹ Mer än femtio år efter hans bortgång fortsätter uppskattningsvis två till tre miljoner exemplar av hans böcker säljas varje år – bara på engelska.¹⁰ Många andaktsböcker har publicerats med texter ur Lewis alster;¹¹ runt om i världen finns C S Lewis-sällskap, och antalet webbsidor som ägnas åt hans idéer går nästan inte att räkna.

Lewis gör apostlar och helgon sällskap som motiv på blyinfattade kyrkofönster i minst tre kyrkor: St. George's Episcopal Church i Dayton, Ohio, St. Luke's Episcopal Church i Monrovia, Kalifornien, och St. David of Wales Episcopal Church i Denton, Texas.

Förutom en stor mängd sekundärlitteratur som analyserar Lewis teologi och apologetik (till vilken denna bok är ytterligare ett bidrag), har hans böcker inspirerat minst tre pjäser. *Shadowlands*, berättelsen om C S Lewis kärlek och äktenskap med Joy Davidman, har filmats två gånger, dels av BBC med Joss Ackland och Clare Bloom i huvudrollerna (1985) och dels i en Hollywood-version med Antony Hopkins och Debra Winger (1993). Båda versionerna har sina konstnärliga och biografiska för- och nackdelar.

Dramatikern Mark St. Germain skrev *Freuds sista möte* (*Freud's Last Session*), en fyndig pjäs om ett påhittat möte mellan en ung C S Lewis och den luttrade Sigmund Freud strax före dennes död i London år 1939. Pjäsen spelades alldeles för kort tid på Stockholms stadsteater våren 2012.¹²

(5 apr 1993), s 28. Se också John G Stackhouse, "By Their Books Ye Shall Know Them", *Christianity Today* (16 sept 1996), s 58–59.

9. Se litteraturlistorna och sammanställningarna i slutet av denna bok.

10. Kathryn Lindscoog, *Sleuthing C S Lewis: More Light in the Shadowlands* (Macon: Mercer University Press 2001), s 6.

11. På svenska finns *Den djupa glädjen: 365 dagar med Lewis* (Örebro: Libris 1984); *Det viktigaste* (Örebro: Libris 1997); och *Ett år med Aslan: Ord och tankar ur berättelsen om Narnia* (Örebro: Libris 2011).

12. En inspelning av pjäsen finns att se på YouTube: <<https://www.youtube.com/>

I skrivande stund turnerar skådespelaren David Payne i USA och Storbritannien med enmansföreställningen *My Life's Journey: An Evening with C S Lewis* där "Lewis" sitter i öronlappsstol med en kanna te och berättar roliga anekdoter och reflekterar kring livet och tron.

Filmatiseringar av C S Lewis Narnia-böcker har låtit en ny generation stifta bekantskap med Aslan och de andra magiska figurerna i Narnia.

Storbritanniens premiärminister Winston Churchill ville hedra Lewis med brittiska imperieorden *Commander of the Most Excellent Order of the British Empire (CBE)*¹³ år 1947, men Lewis avböjde därför att han inte ville ge sitt stöd åt någon specifik politisk inriktning eller parti.

Den 8 september 1947 prydde Lewis omslaget på tidskriften *Time magazine*, där han kallades "apostel till skeptikerna". Lewis var inte så förtjust i modern journalistik och kommenterade artikeln i ett brev till en brevvän:

Artikeln är förstås en härva av snömos och rena falskheter – jag vill inte säga 'lögner' eftersom de som skriver sådana saker saknar förmågan att ljuga. Jag menar att ljuga = att säga det som man vet är osant. Men för att veta detta måste man ha en föreställning om sanning och falskhet i sitt huvud, vilket förutsätter en tankeskärpa som de inte har ... Att kalla dem för lögnare vore lika obefogat som att klandra en hund för att vara dålig på matematik.¹⁴

Samtidigt som Lewis åtnjöt stor popularitet hos en bredare publik, upplevde han alltmer ohederlig kritik från vissa kritiker inom den brittiska akademiska världen. En del av kritiken fokuserade

watch?v=keuKx_mA3bk>

13. Kommendör av andra klassen.

14. Personligt brev till Mary Willis Shelburne daterat den 8 februari 1956 i *Lady*, s 51. Finns också i *Letters* 3, s 702.

på Lewis teologi. Han var konservativt kristen i en tid då logisk positivism var den rådande filosofin vid brittiska universitet. Han trodde på det övernaturliga i en tid då teologer som Rudolf Bultmann ifrågasatte – och kanske till och med förkastade – tron på mirakel och kallade kyrkan till en avmytologisering av Bibeln och den kristna tron.

Den ateistiska filosofen Ayn Rand skrev i marginalen till sitt exemplar av *Människans avskaffande* att Lewis var en ”bottenlös skitstövel”, ett ”missfoster”, en ”värdelös, hemsk, eländig, snarstucken, socialmetafysisk medelmåtta”, en ”tankemässig ficktjuv” och en ”förbannat usel mystiker”.¹⁵

C S Lewis levde under en period av engelskt samhällsliv då de intellektuella och esteterna var motståndare till kristen tro och ytterst kritiska till kyrkans roll. Men de förklenande omdömena var inte alls lika hårda som i Amerika. England behövde aldrig utstå H L Menckens kränkningar eller Scopes-rättegången. Det gick aldrig till sådana ytterligheter. Dessutom var och är de kristna evangeliska rörelserna i England av mycket gammalt datum, och de producerade aldrig de folkliga former av fundamentalism och antiintellektualism som Amerika gav upphov till ... I stället skedde en tilltagande urholkning av den milda typen av engelsk, samhällspolitisk humanism som införlivade den kristna tron i ett ordnat samhälle, ett samhälle som kännetecknades av ömsesidigt beroende och offentlig verksamhet.¹⁶

Sekulariseringen i både England och Sverige har under 1900-talet följt en snarlik bana. I båda länderna har kristen tro upphört att fylla en funktion i samhället där den ”hör till troheten och bildningen” eller är ett ”tecken på aktningsvärdhet”.¹⁷ Detta kan vara

15. Robert Mayhew (red), *Ayn Rand's Marginalia: Her Critical Comments on the Writings of over 20 Authors* (New Milford: Second Renaissance Press 1998).

16. Paul L Holmer, *C S Lewis: The Shape of His Faith and Thought* (New York: Harper & Row 1976), s 92.

17. C S Lewis, ”Decline of Religion” i *Dock+*, s 219–220. Också i *EC*, s 180.

en förklaring till varför C S Lewis uppskattas så mycket i Sverige. Trots att Lewis i första hand skriver för engelsmän, väcker hans texter genklang även bland svenskar.

Det fanns också litterära orsaker till en del av kritiken som riktades mot Lewis. Han var inte så intresserad av modern engelsk litteratur. Lewis engagerade sig i samtidens litterära diskurs, där man ansåg det nödvändigt att psykoanalysera en författare utifrån dennes texter. Men Lewis menade att det inte var någon idé att visa *varför* en författare har fel, om man inte först kan konstatera *att* denne *har* fel.¹⁸ Lewis kallade tendensen att se ner på klassisk litteratur för ”kronologiskt snobberi” – tanken att det nya, innovativa och banbrytande ska prioriteras framför det som har stått sig genom tiderna.

Den som har bott på många ställen låter sig sannolikt inte luras av de lokala misstag som begås på födelseorten; likaså har den beläste levt under många tidsåldrar och är därför i viss mån immun mot den störtflod av struntprat som flödar från samtidens press och radio.¹⁹

Lewis tyckte att man borde läsa minst en gammal bok för varje nyskriven bok man läser.

Det är en god regel att man efter att ha läst en ny bok aldrig tillåter sig att läsa ytterligare en ny bok förrän man har läst en gammal däremellan. Om det är för mycket begärt, bör man åtminstone läsa en gammal för var tredje ny bok ... Varje tidsålder har sitt eget synsätt. Den är bra på att se vissa sanningar och samtidigt benägen att begå vissa misstag. Alla behöver vi därför böcker som kan korrigera vår egen tidsålders typiska misstag ... Ingen av oss kan helt undgå denna blindhet, men vi kan alltid förvärra den och försämra vår vaksamhet mot den om vi bara läser moderna böcker ... Det enda motmedlet är att låta seklernas

18. C S Lewis, ”Bulverism” i *Dock+*, s 273. Också i *EC*, s 588.

19. C S Lewis, ”Learning in War Time” i *WōG*, s 58–59. Också i *EC*, s 584.

friska havsbris hela tiden fläktat genom våra sinnen, och detta kan bara ske genom att vi läser gamla böcker.²⁰

Lewis presenterade samma idé på ett fantasifullt sätt i boken *Från helvetets brevskola*, där demonen Tumskruv skriver till sin lärning om konsten att fresta människor.

Endast de lärde läser gamla böcker, och vi har nu påverkat de lärde på ett sådant sätt att de har blivit den kategori av människor som minst av alla kan förväntas förvärva visdom genom sådana studier. Detta har vi åstadkommit genom att inskräpa vikten av Det historiska betraktelsesättet.

Det historiska betraktelsesättet innebär i korthet att närhelst en forskare träffar på något påstående hos en gammal författare, finns det en fråga som han aldrig gör sig, nämligen: Är detta sant? Han frågar sig vem författaren är påverkad av, och i vad mån påståendet låter sig förenas med vad han säger i sina andra böcker, och vilket skede i författarens utveckling, eller i idéhistorien i allmänhet, som detta påstående belyser, och hur det har påverkat senare författare, och hur ofta det har blivit missuppfattat (speciellt av den lärde forskarens egna kollegor), och vilken ståndpunkt den vetenskapliga kritiken i allmänhet har intagit till det under de senaste tio åren, och vilket 'frågans nuvarande läge' är. Att betrakta den forntida författaren som en tänkbar källa till kunskap – att föreställa sig att vad han har sagt möjligen skulle kunna påverka läsarens tankar eller handlingar – skulle ogillas som otroligt naivt.

Eftersom vi inte alltid kan lura hela mänskosläktet, är det ytterst viktigt att varje generation på det sättet blir avskuren från förbindelsen med alla de andra.²¹

Att djävulen inte vill att människor ska upptäcka den vishet som

20. C. S. Lewis, "On the Reading of Old Books" i *1&2T*, s 27–28. Också i *Dock+*, s 201–202 och *EC*, s 439.

21. *HelvBrev*, brev 27, i *Klassiker*, s 192.

kan rymmas i gamla böcker är en idé som passar som hand i handske med Lewis avsmak för modernistisk litteratur.

T S Eliot var en annan litterär profil som hade gjort en liknande resa till kristen tro, men trots detta blev Eliot och Lewis aldrig vänner. Lewis hade helt enkelt inte mycket till övers för den modernistiska litteratur som Eliot författade. Lewis föredrog fantasy, sagor och äldre litteratur från medeltiden och renässansen. Lewis vän och levnadstecknare Roger Lancelyn Green beskriver Lewis frustration över att ingen redaktör ville publicera hans dikter. Han och hans vänner bestämde sig för att lansera en "litterär dragonad" där de drev med Eliot och andra modernistiska poeter genom att författa "pseudo-eliotiska" dikter som de sedan skickade till modernistiska litterära tidskrifter som *Dial* och *Criterion* (där Eliot var redaktör). De lyckades dock inte lura tidskrifternas redaktörer.²² Långt senare kritiserade Lewis T S Eliot och Ezra Pound i essän "Poetry" i boken *Experiment in Criticism*. Han menade att ingen läser deras dikter, men om man mot all förmodan ändå skulle göra det så skulle man komma fram till vitt skilda tolkningar. Läsaren landar bara i "det som dikten betyder för mig" – en föregångare till vår tids postmodernistiska teorier inom litteraturvetenskapen.

Det är också möjligt att en del av kritiken mot Lewis hade sin grund i svartsjuka och andra fäniga skäl. Småsint rivalitet bland akademiker i Oxford och Cambridge, som konkurrerade med varandra om professurer, fick näring av att en stor del av Lewis framgång berodde på hans populärlitteratur och inte på seriös akademisk forskning.

Lewis vän J R R Tolkien förklarar:

I Oxford tillåts man bara skriva två sorters böcker. Man får skriva

22. Roger Lancelyn Green och Walter Hooper, *C S Lewis: A Biography* (Orlando: Harcourt Harvest 1976, 1994), s 89. Lewis beskriver detta i sin dagbok *All my Road Before Me: The Diary of C S Lewis 1922-1927*. Red av Walter Hooper (London: HarperCollins 1991), s 410–414.

böcker i sitt specialämne, vilket det nu må vara, litteratur eller vetenskap eller historia. Man får också skriva kriminalromaner, eftersom alla akademiker någon gång får influensa och behöver ha något att läsa i sängen. Men vad man inte får skriva är mera lättillgängliga böcker så som Jack gjorde om teologi, särskilt inte om de når internationella framgångar så som hans böcker gjorde.²³

Inom vissa akademiska kretsar i Storbritannien är Lewis fortfarande impopulär. Våldigt få doktorsavhandlingar har avlagts om Lewis vid brittiska universitet. Lewis popularitet bland evangeliska kristna är egentligen förvånande mot bakgrund av vilka åsikter han hyste i ett antal rätt känsliga frågor:

Det finns i hans alster frappanta åsikter som överraskar till och med hans trognaste läsare, till exempel att unga älskande borde leva tillsammans utan att gifta sig om alternativet är att bryta sina äktenskapslöften; att lagar mot abort kan vara mindre välbetänkta; att lagar mot osedlighet i bästa fall är verkningslösa, likaså lagar mot sodomi; att en sant kristen ekonomisk ordning skulle rymma en hel del socialism; att Darwin är till nytta ... och att vi kan lära oss något av Freud, men betydligt mindre än vad han själv trodde.²⁴

Lewis var varken teolog eller filosof till yrket. Han var självlärd och otroligt påläst inom ett antal vitt skilda discipliner. Han ville skriva mera lättillgängliga böcker och hjälpa vanliga människor att nå djupare insikter om sin tro. Han menade att ”riktiga” teologer skötte det så dåligt att han kände sig manad att göra ett eget försök.

Det som förvandlar en del teologiska verk till sågspån för mig är författarens benägenhet att ständigt diskutera i vilken mån

23. Tolkien citerad i David Mills, *The Pilgrim's Guide: C S Lewis and the Art of Wit-ness* (Grand Rapids: Eerdmans 1998), s 7.

24. James Como, *Branches to Heaven: The Geniuses of C S Lewis* (Dallas: Spence 1998), s 115.

vissa positioner är berättigade i modernt tankeliv, eller nyttiga då det gäller sociala problem, eller om de 'har en framtid' för sig. Däremot frågar de aldrig rakt på sak vilka skäl vi har att betrakta dem som sanna redogörelser för objektiv verklighet. Som om vi försökte göra något snarare än lära oss något.²⁵

Paul Holmer kommenterar Lewis förhållningssätt till böcker om teologi:

Han tyckte inte att han behövde teorier, slätstrukna teologier eller generella uppfattningar – sådant som den kultiverade världen av vitterhet och vetenskap för det mesta åstadkommer. Han ringaktade dem inte helt och hållet, men han ansåg att deras roll var starkt begränsad. Den insikten måste ha varit mycket betydelsefull. Den gav hans litteratur en helt annan inriktning och kraft.²⁶

Robert MacSwain kommenterar kritiken som har riktats mot Lewis för att inte vara någon riktig teolog:

Javisst är det skrottretande att jämföra Lewis *Kan man vara kristen?* med Barths *Church Dogmatics* – men det är kanske lika skrottretande att låta Barth definiera teologins beskaffenhet.²⁷

[Det finns] anledning att fråga sig om man ska bedöma hur viktig en person är efter deras ställning inom akademien eller efter deras inflytande utanför den. Den akademiska teologin tar en risk när man bortser från Lewis. Han är [...] med största sannolikhet 1900-talets mest inflytelserika religiösa författare, såväl på engelska som på andra språk. Hans skrifter har på gott och ont format bokstavligen miljoner människors uppfattning om den kristna tron ... [P]å gott och ont är han alldeles för viktig att bortse från.²⁸

25. Bön, kap 19, i *Klassiker*, s 262.

26. Holmer, s 110.

27. Robert MacSwain och Michael Ward (red), *The Cambridge Companion to C S Lewis* (Cambridge: Cambridge University Press 2010), s 8.

28. Ibid, s 2–3.

MacSwain fortsätter:

[D]en akademiska teologin har inte råd att ignorera C S Lewis. Eftersom han är så inflytelserik, behöver forskare och studenter åtminstone vara bekant med innehållet i hans många böcker för att förstå (och om nödvändigt bemöta eller korrigera) hans påverkan på massorna. Men om man ser det positivt är det åtminstone möjligt att Lewis – trots att han inte själv var någon akademisk teolog – kan ha något att lära akademiska teologer inom deras eget ämnesområde.²⁹

I sin lovvärda strävan efter disciplinär renhet och intellektuell integritet, löper den akademiska teologin stor risk att stänga in sig i en liten, självvinnesluten ekokammare där experter talar med andra experter medan man tappat all kontakt med världen utanför. Under tiden fortsätter Lewis att sälja miljontals böcker om året och att forma tusentals människors religiösa tro.³⁰

Påven Gregorius den store (ca 540–604) jämförde skriften med ”en flod som är både grund och djup, i vilken ett lamm kan vada och en elefant kan simma.”³¹ Gregorius poäng är att man kan läsa Bibeln på flera nivåer, både populära och akademiska. Så kan man också säga om Lewis. Oavsett om man är akademisk teolog eller någon som bara älskar en bra berättelse – vare sig man är kristen eller sökare – kan man uppskatta C S Lewis.

Det är svårt att stoppa in Lewis i ett fack. Ingen etikett täcker hela hans mångfacetterade personlighet och alster. Holmer sammanfattar: ”Han är en moralist utan någon bestämd moralisk teori, en teolog utan att vara av den akademiska sorten, en kritiker utan att ha någon riktigt kritisk teori.”³²

29. Ibid, s 4.

30. Ibid, s 4.

31. Gregorius den store, *Moralia*, 4; MPL LXXV, 16.

32. Holmer, s 63.

Bokens upplägg

I kapitel ett vill jag först presentera en kort biografisk översikt. Detaljerna kring Lewis livsresa är välbekanta för många. Den som vill fördjupa sig i Lewis biografi kan med fördel läsa George Sayers, *Jack: en biografi om C S Lewis* (Örebro: Libris 1999). I kapitel två börjar jag sedan gå igenom och förklara viktiga teman i Lewis böcker och göra en analys av hans apologetiska metod. Där tar jag två exempel ur hans alster: dels hans version av det moraliska argumentet för Guds existens och dels hans försvar av Jesu gudomlighet i det som kallas ”*Lord, liar, lunatic*”-argumentet. I kapitel tre belyser jag det som jag själv anser vara det viktigaste temat i Lewis verk – hur känslor av glädje eller längtan likt vägvisare leder en människa till Gud. Därefter följer i kapitel fyra en utläggning av Lewis syn på Bibeln som Guds ord och helig skrift – idéer som både förvånar och retar många läsare. I kapitel fem försöker jag sammanfatta och analysera Lewis försvar av mirakel och hans kritik av Humes invändningar mot mirakel. Kapitel sex fokuserar på lidandets problem – både som teoretisk fråga och som personlig smärta, vilken han bearbetade med boken *Anteckningar under dagar av sorg*. Lewis tankar om helvetet var banbrytande på sin tid och har gett inspiration åt många teologer och religionsfilosofer sedan dess. Jag belyser och analyserar hans bidrag i kapitel sju. Jag avrundar boken i kapitel åtta med några av Lewis reflektioner kring det kristna livet, inklusive hans idéer om tvivel och tro, bön, helgelse och kallelse.

Det finns flera risker med en bok som denna om C S Lewis. För det första finns de två dikena att å ena sidan bygga för mycket på citat och å andra sidan bara återberätta med torftigare språk. Denna bok är rikligt kryddad med Lewis-citat, och det av goda skäl. Lewis var ju ett geni i sin förmåga att formulera sig på fyndiga och minnesvärda sätt. Men jag hoppas också kunna bidra med analys. Sedan finns risken för dem som aldrig själva har läst Lewis böcker att de låter mig plocka russin ur kakan. Därmed finns det risk att man

läser den här boken och fortsätter att försumma Lewis. Jag hoppas naturligtvis att denna bok ska fungera som aptitretare – att läsaren ska bli sugen på att läsa Lewis egna böcker och upptäcka de många olika smakupplevelser som finns där: sött och salt, skönlitteratur, apologetik, litteraturkritik med mera. Därför jag har i slutet lagt till en bilaga med en läsplan ur åtta olika böcker av Lewis samt frågor för enskild reflektion eller för diskussion i smågruppssammanhang.

Jag träffar ibland kristna som menar att man inte behöver teologi. De säger att man bara ska läsa Bibeln och låta Gud tala till en direkt. Enligt deras mening är teologin bara människors åsikter. Jag har ofta förklarat att jag ser teologin som en karta.³³ Föreställ dig att man kommer till en vilt främmande stad – låt oss säga Tokyo. Visst kan man bara vandra omkring på måfå och få många fascinerande och minnesvärda upplevelser. Men om man har en karta och förstår var de viktigaste sevärdheterna, de viktigaste gatorna och torgen och så vidare finns, då kan man få ut så mycket mer av sitt besök i denna främmande stad. Så är det också med teologin. Viss kan Gud tala till mig direkt när jag läser Bibeln, men den kom till i en för oss främmande tid och kultur. Med teologins hjälp kan vi förstå lite mer av hur allting hänger ihop och få ut mycket mer av vår bibelläsning. Det är min förhoppning att denna bok också ska fungera som en karta som visar hur de olika delarna av Lewis liv och alster hänger ihop. Precis som att studera en karta över Tokyos gator inte är någon ersättning för att besöka denna levande stad, så ska den här boken inte ersätta en personlig upplevelse av Lewis böcker.

33. Jag utvecklade denna liknelse själv och upptäckte först senare att Lewis också såg likheterna mellan teologin och den personliga erfarenheten av den levande Guden. "Great minds think alike", antar jag... Jämför *Kmvlk*, fjärde boken, kap 1 "Att skapa och att föda", i *Klassiker*, s 93.